

Wat heeft mediawijsheid met democratie te maken?

Justine Pardoën

Den Haag, 30 November 2023

Dr Justine Pardoën

taalkundige, neerlandicus, internetondernemer,
praktisch filosoof, biografisch coach

- Ouders Online 1996
- Mijn Kind Online 2004
- Mediaopvoeding.nl 2010
- Bureau Jeugd & Media 2014

- De Denkruijnte 2017
- Netwerk Schrijfmeditatie 2020

**De digitalisering brengt
plezier en gemak, maar
vormt ook een bedreiging
voor onze vrijheid,
autonomie, en onze
democratische rechtsstaat.**

A woman with long blonde hair is shown in profile, looking upwards. Above her head is a glowing, wireframe brain graphic. The background is a dark, textured surface. A horizontal orange band is overlaid across the middle of the image, containing the text 'Hoezo?'.

Hoezo?

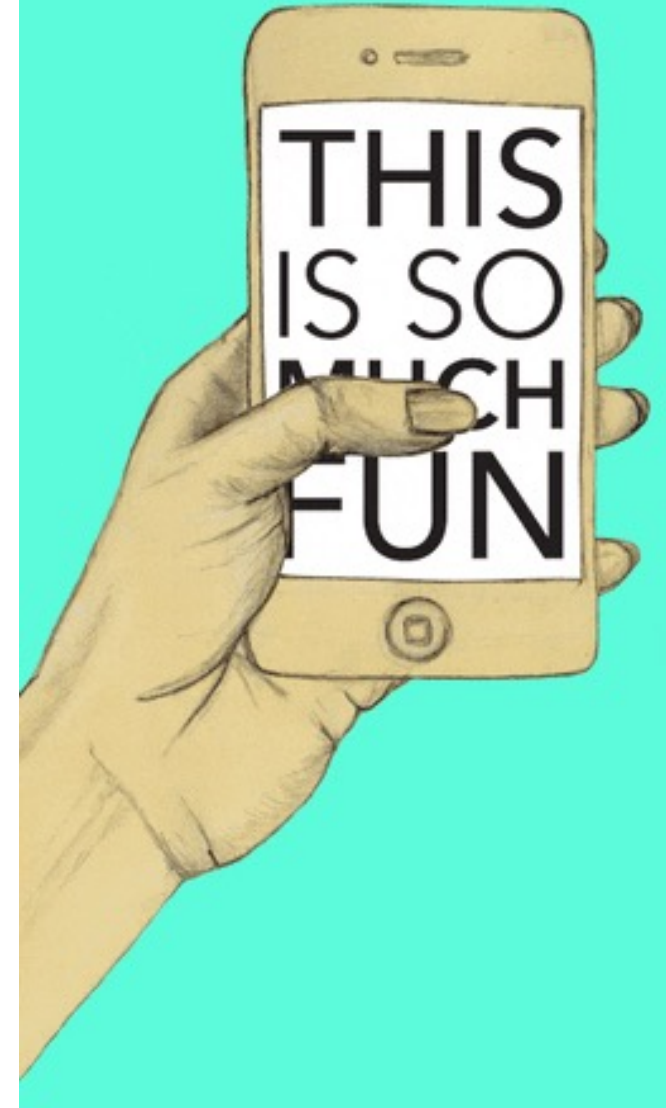
A billboard on a road with the text "Look, a distraction!". The billboard is white with a black border and is mounted on a black pole. The background shows a road with yellow lines, trees, and a house in the distance under a blue sky.

Look,
a distraction!

Schermmedia eisen al je aandacht op

Gevolgen voor (school)succes

- afleiding (korte termijngeheugen)
- korte aandachtspanne (oppervlakkige aandacht)
- gevolgen van multitasken (cognitieve belasting)
- ondermijnt je wilskracht (ambitie)

Gevolgen voor welzijn

- slechter slapen
- stress
- somberheid
- ontevredenheid
- lager zelfbeeld (lichaam)

A photograph of a man and a young girl looking at a smartphone together. The man is on the right, wearing a blue denim shirt over a purple t-shirt, and the girl is on the left, wearing a blue denim jacket. They are both smiling and looking at the phone. The background is a solid light pink color. A semi-transparent purple horizontal bar is overlaid across the middle of the image, containing white text.

Maar er staat meer op het spel dan persoonlijk succes....

Vrijheid en autonomie vraagt wat van burgers

- zelf een betekenisvolle relatie met de wereld onderhouden
- zelfkennis
- contact met de wereld
- in gesprek
- reflectie
- verantwoordelijkheid nemen en keuzes maken

voelen, denken, willen...

Maar...

- 42% van 16 – 25 jarigen heeft niet meer dan digitale basisvaardigheden (over 15 – 65 jarigen is dat 15%) (CBS)
- 10 - 25% van de 15-jarigen is functioneel laaggeletterd (Leesmonitor, PISA, Staat van het onderwijs)

Maar...

- een grote groep burgers is *niet* in staat zijn eigen bankzaken online te regelen (20 – 30%) (AFM)
- slechts 30% is digitaal vaardig en werkt ook veilig online (AFM)
- verslaving - 1 op de 3 jongeren leeft liever zonder pink dan zonder smartphone (Motivaction)
- manipulatie - blootstelling nepnieuws

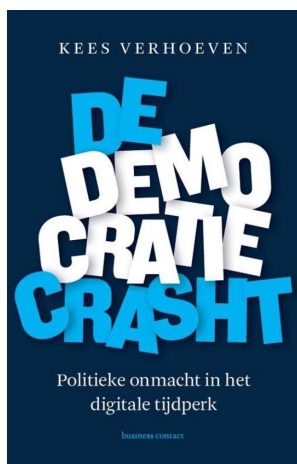

Digitale geletterdheid / mediawijsheid in het onderwijs is geen doel op zich, maar een noodzakelijke voorwaarde voor burgerschap in een democratische rechtsstaat. Het gaat over het behoud van onze vrijheid en autonomie.

Slapend bestuur, slapende controlerende macht...

Als ook de controlerende macht zit te slapen, ondermijnt dat de democratie.

Zie Kees Verhoeven, De democratie crasht (2023)

HANS SCHNITZLER

DIGITALE DETOX

Een filosofische zoektocht voor
iedereen met een smartphone

Het medium is niet waardevrij

- Hoe bepaalt het middel (computer, smartphone, internet) mijn manier van leren?
- ... mijn manier van leven?
- Hoe beïnvloedt internet mijn behoeften?
- In welk opzicht maakt het me vrijer en in welk opzicht juist afhankelijker?
- Wat vind ik daarvan?

Leestip: Hans Schnitzler, *Digitale detox, Een filosofische zoektocht voor iedereen met een smartphone* (2023),

herziening van *Kleine filosofie van de digitale onthouding* (2017)

“Als persoonlijke autonomie het dreigt af te leggen tegen de autonome techniek, dan moet steeds opnieuw onderzocht en gearticuleerd worden wat haar betekenis en waarde is of kan zijn.”

- Miriam Rasch, in: Autonomie – Een zelfhulp-gids (2022)

A close-up photograph of a person's hand covering their ear, symbolizing listening or attention. The hand is positioned over the ear, with fingers spread. The background is a solid light blue color. The text is overlaid on a semi-transparent orange rectangular area.

“Democratie is geen product maar een proces. [...] Hoe meer (morele en juridische!) beslissingen je uitbesteedt aan AI, hoe minder je nog bij elkaar hoeft te komen. De uitkomst wordt belangrijker dan het proces, het besluit komt in de plaats van het gesprek dat voor draagvlak zou moeten zorgen.”

- Maxim Februari, in: Doe zelf normaal (februari 2023)

Hoe autonoom ben jij?

CONTACT:

Justine.pardoen@bjm.nl

www.bureaujeugdenmedia.nl

www.dedenkruimte.nl

@bureaujeugdenmedia

@JeugdenMedia

@DeDenkruimte

@JustineP

Scan! Onze tweewekelijkse
nieuwsbrief vol trends, events, tips
en gespreksvragen

